

D RUŠTVENIK

DOMOLJUBOVA PRILOGA
POSVEČENA IZOBRAZBI
: IN NAŠIM DRUŠTVOM :

Štev. 12.

V Ljubljani, dne 15. decembra 1910.

Leto II.

Pomen društvenih „Čebelic“.

Po mnogih naših društvih so vpe-ljane »Čebelice«. Te imajo namen po-speševati varčnost posebno med mla-dino. Veliko se dela dandanes na to, da se mladino že v zgodnjih letih pri-vadi varčevanja. Zato pa naj naša dru-štva, v katerih se zbira mladina, po-spešujejo varčevanje in vpeljejo po-vsod »Čebelice«, t. j. društvene hranil-nice. Društven odbor naj se zanima za to napravo in ji posveti vso pozornost. »Čebelice« so prav potrebne in imajo velik vzgojni pomen.

1. »Čebelica« naj navaja mlade lju-di, da nalagajo male zneske (po 5, 10, 20 h) obrestonosno in si tako zbirajo fond za poznejše čase. Res da splošno mladina nima veliko denarja, ker le semintje dobi kaj denarja bodisi da ga zasluži bodisi da ga dobi v dar. Toda v industrijskih krajih zaslužijo že mladi fantje in tudi dekleta vsak dan določeno plačo. V takih krajih imajo »Čebelice« poseben pomen.

2. Namen »Čebelic« pa ni toliko praktičen, marveč veliko bolj etičen, idealen.

a) Mladina naj se uči var-čevati. Če si prihrani polagoma le par kron in se s tem vzbudi v mladem člo-veku smisel za varčnost, in se ta čut v njem tudi utrdi, potem je teh par pri-hranjenih kron kapital, ki jim v poz-nejšem življenju donaja po 100 in še več odstotkov obresti. Če se pa mlad človek ni privadil v svoji mladosti svo-je vinarje prav obračati in jih shranje-vati, potem je gotovo, da ne bo znal varčevati s kronami in cekini.

b) Z varčevanjem se vzgaja člane k požrtvovalnosti, k samoza-tajevanju, zmernosti in zna-čajnosti. Ne da se tajiti, da je za mladino dandanes precej težko varče-vati, kajti prilik za zapravljanje je pre-obilo. Enega vlečejo cigare, drugega mičejo gostilne, tretji ima veselje do

plesa, četrti ljubi igre itd. Če torej mlad fant prisluhne ali pa podarjeni denar prinese v »Čebelico«, treba se mu precej premagovati, da se ne da ujeti raznim mamljivim prilikam. S tem si tudi utrjuje značaj. Par vinar-jev v hranilni knjižici otroka pomenijo pogosto zlat v knjigi značajnosti. Tega npravnega pomena ne smemo nikdar prezreti. Zgodovina nam kaže, da so ubogi, toda varčni mladi ljudje prišli do velikega bogastva. Vzrok ni bil to-liko v njih čutu za varčevanje, ki je pridobljeno in shranjeno skrbno čuval, temveč veliko bolj v njihovi trdni volji in značajnosti, ki so si jo vzgojili z varčnostjo. Moška značajnost jih je usposobila, da so z malimi sredstvi pri-čeli velike reči in da so jih izvedli kljub vsem oviram.

c) Varčevanje napravi človeka za-dovoljnega. Koliko manj siroma-štva, nesreče in nemira bi bilo na sve-tu, v družinah in v srcu posameznika, ko bi se ljudje v zgodnjih letih naučili varčevati. Varčen človek kmalu spre-vidi, da si z vestnim delom in natanč-nim spolnovanjem svojih dolžnosti po-maga, da si ne prisluži samo vsakda-njega kruha, temveč da si tudi za pri-hodnost lahko nekaj prihrani, da to-rej ni navezan na tujo pomoč, temveč da si lahko sam pomaga. To ga veseli, to ga dela zadovoljnega. Ima veselje do dela, je vedno bolj priden, delaven, postopanja ne pozna, vsak trenotek do-bro izrabljuje. Vedno premišlja, kako bi svoje moči bolje izrabljal, kako si s svo-jim delom več pridobil. Povsod najdeš pri njem lep red.

d) Najvažnejša stran varčevanja pa je v tem, da varuje mladino pred velikimi nevarnostmi.

Denar v rokah neizkušene mladine je strup. Nek izkušen mož je nekoč de-jal: »Glavno zlo našega časa, vzrok to-likih zmot in hudobij je ta, da mladina dobi tako zgodaj denar v roke.« Res, denar daje mladim fantom priliko, da si kupujejo cigarete, da si kupujejo pi-

jačo, s čimur škodujejo svojemu zdrav-ju, denar jim odpira vrata v slabe pri-ložnosti in tovaršijo, denar jim omogo-čuje razne igre itd. In če denarja ni, pridobe si ga pogosto s tatvino; o tem nam poročajo skoro dan za dnem časopisi. Da se odvrnejo od mladine te nevarnosti, treba mladini izviti denar iz rok, treba ji denar izvabiti s »Čebe-lico«. Če smo mlade fante privedli do tega, da zna ceniti denar, da ima smi-sel za varčevanje, da zna z denarjem dobro gospodariti in vsak krajcar de-setkrat obrniti v roki, predno ga izda, tedaj smo jih rešili velikih nevarnosti.

Rekel bi morda kdo: kaj bodo var-čevali mladi fantje, ko dobe k večjemu par kron na leto. Ne gre se toliko za materialni dobiček, kolikor za dosego idealnega namena. Ta se doseže pri par kronah ravnotako, kakor pri sto kro-nah. Nekaj dati v »Čebelico« ima pač vsakdo brez izjeme. Le odreči si mora kaj, pa bo šlo.

Kako pa privedi mla-dino, da varčuje? Kako treba urediti »Čebelico«?

Če hočemo imeti v društvu »Čebe-lico«, in ta je kot vzgojno sredstvo po-vsod nujno potrebna, moramo računa-ti z napakami sedanje dobe: zapravlji-vostjo, pohlepom po vživanju, lahko-mišljenostjo in lahkoživostjo mladine.

Sploh vidimo, da ljudje ne znajo varčevati, da je povsod veliko nezmer-nosti in zapravljenosti. Te napake opa-zujemo tudi pri mladini. Nagnenje do pijače je silno razvito že pri mladih ljudeh, zato jih je pač težko pridobiti za varčevanje. A kljub vsem težavam se da vendar nekaj doseči. Toda kako?

1. Mladim fantom treba poja-sniti pomen varčevanja. Pri raznih predavanjih treba opozarjati na varčnost, treba govoriti o koristi var-čevanja, n. pr. za čas vojaške službe, če so pa starejši, o koristi za čas poro-ke itd. Če so mlajši v društvu, naj se jim stavi bližji cilj pred oči, da varču-jejo, da bodo mogli napraviti ta ali oni

izlet itd. Res, da zato treba prihranjeni denar izplačati, vendar je boljše denar izdati za plemenito razvedrilo, kakor pa za razne škodljive reči.

Beseda miče, vzgled pa vleče, zato pa treba mladini pokazati vzgledov iz življenja velikih mož, ki so si z varčnostjo in delavnostjo pomagali iz siromaštva in si pridobili lepo premoženje.

Vedno treba povdarjati varčnost v tej ali drugi obliki; mladina je le preveč pozabljiva.

2. Mladim ljudem treba varčevanje kolikor mogoče olajšati. Naj imajo vedno priliko, da lahko nalože svoje vinarje.

Denar, ki ga mlad človek nosi seboj, mu ne da pokoja, dokler se ga ne iznebi. Dajmo mladim ljudem priliko, da vedno lahko nalože svoje preostanke v »Čebelico«. Zneske naj se sprejema, kolikor mogoče majhne, vsaj od 10 vinarjev dalje.

Omenjamo, da ponekod dajo društva posebne nagrade tistim, ki privarčujejo gotovo vsoto ali pa največjo vsoto v celem letu. Take imajo sicer svojo dobro stran, da pospešujejo varčevanje, toda imajo tudi senčno stran in sicer v tem, da niso vedno poplačani tisti, ki so res najbolj varčevali, temveč tisti, ki dobi največ denarja. Obenem pa se pri tej napravi lahko goljufa, da si izposodi kje denar, samo da dobi premijo.

Ponekod imajo tudi prisilne hranilnice, kjer člani silijo, da varčujejo. Mesečno mora vsak plačati gotov znesek v društveno blagajno; polovica ali več od tega zneska se naloži v hranilnico. Ob gotovem času se izplačajo prihranki. Kdor prej izstopi, izgubi pravico do deleža. Ta način varčevanja ni posebno priporočljiv, ker se mladina ne navadi varčevati, ker se ji denar le izsili.

Kar zadeva izplačila, je sicer dobro, da se ta kolikor mogoče obteže. Vendar pa tu ne smemo iti predaleč. Vsak ima pravico do svojega denarja, pravico, da se mu denar redno izplača. Tudi mladina gleda na red, na čast in ne mara nobenih prisilnih naredb.

Mnogo se govori in predava po naših društvih, toda na eno stvar se prav pogosto pozablja, namreč na varčevanje. Mnogo se dela na to, da se olajša siromaštvo in pospešuje ljudsko blagostanje. Toda tistim, katerim se hoče pomagati, manjka čuta za varčevanje, ne poznajo čednosti varčnosti. Plača se povsod zvišuje, a nazadnje najdemo povsod ravno tisto nezadovoljnost kot prej ali pa še večjo. Ljudje pač ne poznajo varčnosti. Če hočemo, da bode boljše in da bodo ljudje zadovoljnejši, treba jih učiti varčnosti,

Gradivo za govore

KAJ PRAVI O ZAKONU NAŠA DRŽAVNA POSTAVA.

(Konec.)

5. Če so med zakoncema nepremagljiva nasprotstva in oba zahtevata, da se ju razdruži.

Nekatoličani pravijo, da nikakor ne gre, da bi morala zakonca do smrti ostati skupaj, če vlada med njima, recimo, nespravljivo nasprotstvo in jima ni zakon raj, marveč živ pekel. Človeku, ki v prvem zakonu ni našel sreče, se mora dati prilika, da jo najde v novem. Na ta način, pravijo, da se odpravi mnogo zla in nesreče, da se varuje človekova svoboda in da se mu daje možnost, razviti svoje čile moči.

Misli naših nasprotnikov se dajo ovreči z verskega, nravnega, pa tudi s socijalnega in vzgojnega stališča. Kristus je ustanovil zakon kot nerazdružljiv in ga posvetil. Če smatrajo nasprotniki Krista za Boga, bi morali dosledno sprejeti tudi to njegovo ustanovo. Nравnost ali morala govori tudi za nerazdružljivost zakona. Kakor hitro se daje prilika, pustiti svojega zakonca in se poročiti z drugim, postajajo strasti vedno hujše, polagoma gineva vsaka moralna odgovornost in konec je tudi zakonske zvestobe. Skoro najbolj pa nasprotuje načelom nekatoličanov vzgojevalna stran takih zakonov, koder se oče čez noč lahko znebi matere svojih otrok, ali koder mati meni nič tebi nič zapusti svoje male in si vzame družega moža! Vzgoja otrok zahteva trdno družinsko vez, kjer se otroci uče spoznavati očeta, mamico, bratce in sestrice. Pa pojdite pogledat na Francoško. Mož, ki se je ločil od svoje žene, ima morda pri sebi sinčka svoje prve žene, žena pa, ki se je med tem že drugič poročila, ima hčerko iz prvega zakona. In ti revčki ne bodo morda nikdar poznali svojega pravega očeta, pravo mater, svoje prave brate in sestre. Ponavadi so taki stariši tudi neskrbni do svojih prvih otrok, jih zanemarjajo in prepuste drugim. Še žival pita svoje mladiče, dokler ti ne dorastejo, taki stariši pa večkrat pozabljajo na svojo prvo življenjsko nalogo!

Pa vrnimo se k naši stvari in pogledimo, kako je naša postava poskrbela za take slučaje, če bi se morda katoliški mož in žena ne mogla sporazumeti, če bi ne mogla več živeti skupaj. Da bi bila oba zakonca varna in se ne bi začeli neljubi prepiri, ki bi lahko bili sosedom v pohujšanje, so določeni vzroki, vsled katerih lahko vsak zakonec zahteva, da se ga loči od drugega in sicer: če je kazensko sodišče koga izreklo za krivega radi zakonoloma ali radi kakega zločina; če je kdo drugega iz hudobije zapustil, ali če se žena brez tehtnega vzroka brani stanovati skupaj

z možem; če kdo radi zapravljenosti ali slabega vedenja škoduje družini na ugledu; če skuša kdo drugemu škodovati na zdravju ali življenju; če grdo ž njim ravna; če ga občutno in večkrat žali in če ima dolgotrajno in nalezljivo bolezen.

Ako sta oba zakonca zadovoljna z ločitvijo, morata svoj sklep najprej naznaniti župniku, ki ju naj opomni na sveto obljubo, ki sta jo storila pri poroki in ju skuša pomiriti. Če je ostal trikratni poizkus župnikov brez uspeha, jima mora dati pismeno izpričevalo, da sta se zakonca glede ločitve pri njem oglasila in da vstrajata na svoji zahtevi. S tem potrdilom gresta zakonca pred sodišče, povesta tam svoj sklep in sodišče jima dovoli ločiti se. Jednako se postopa tudi tedaj, če zahteva eden del, da se ga loči od drugega.

Posledica ločitve je, da zakonca nista več dolžna skupaj bivati; da ženi ni več potreba moža pri gospodarstvu, podpirati in da si lahko sama zase poišče stanovanje. Zakonsko zvestoba sta si pa tudi še nadalje drug drugemu dolžna. Ako je žena še mladoletna, ima zopet čez njo oče (ali varuh) oblast. Ako imata otroke, obdrži mati pri sebi dečke do četrtega, deklice pa do sedmega leta, dočim mora stroške vzgoje in preskrbe plačevati oče. Ločena zakonska se lahko kadarkoli zopet združita, samo sodišče mora o tem zopet obvestiti, da hočeta odslej zopet skupaj bivati.

Kakor se naša državna postava drži načela, da se sme zakon (ne katoliški seveda) le v izrednih slučajih razdružiti, tako so tudi postavljene določbe, kdo se sme poročiti in kdaj je zakon veljaven. Da bi se kolikor toliko onemogočilo sklepanje nepremišljenih zakonov, kar kaj rado pride do razpore ali pa vsaj do ločitve, so postavljene gotovi zadržki, vsled katerih je vsak zakon, ki se preko njih sklene, pred postavo neveljaven.

Taki zadržki so na primer sorodstvo ali svaštvo, vsled kterega ni mogoče skleniti veljavnega zakona med otroci in stariši, med brati in sestrami ali polbrati in polsestrami, med bratanci in sestričnami, med stricem oziroma teto in nečaki, pa naj si bodo ti sorodniki zakonskega ali nezakonskega rodu.

Zadržki radi svaštva so isti kot pri sorodstvu. Potemtakem se ne more mož poročiti s prej imenovanimi sorodniki svoje žene in žena ne z istimi sorodniki svojega moža. Tedaj ne more biti veljavnega zakona med taščo in zetom, med svakom in svakinjo ter njunimi otroci. Povdariti je treba, da svaštvo ne preneha s smrtjo enega zakonca, kar se pri nas rado napačno umeva.

Nadaljni zadržki, ki jemljejo zakonu veljavnost so, mladost, vsled katere se otroci do 14. leta sploh ne morejo poročiti, začenši s petnajstim letom pa le z dovoljenjem starišev ali varuhov. Poleg tega pa prepovedujejo vojaške postave fantom pred 21. letom poročiti

se ter so določene za take prestopke kazni do 600 K.

Otrokom pod 14. letom so enaki tudi umobolni, če nimajo več zdravega prevdarka in lastne volje.

Zakon postane neveljaven, ako je bil kdo vsled verjetnega strahu prisiljen privoliti vanj. Pri ti stvari pride mo do ne ravno veselega poglavja ljubezenskih zgodb v našem kmečkem življenju. Kolikokrat se pripeti, da srditi, togotni in brezsrčni oče žuga svoji hčeri, jo morda celo pretepa, samo da bi jo prisilil, vzeti takega ženina, ki je njemu všeč. Hči se mora udati in čeravno nima usiljenega ženina rada, se mora vezati z njim za celo življenje. Da taki zakoni niso srečni, se razume. V takem slučaju se sme posili poročena žena pritožiti pri sodišču, ki tak neveljaven zakon takoj razdere in dotičnega, ki jo je v ta zakon silil, celo hudo kaznuje.

Ravno tako neveljaven je zakon, ako je vanj privolila ženska, katero je kdo siloma ali zvičajno odvedel in jo imel še tedaj v svoji oblasti. Jednako ničevni so tudi taki zakoni, ako je en zakonec za vedno nezmožen, opravljati svoje zakonske dolžnosti. Seveda je moral biti nezmožen že ob času sklepanja zakona. Če ga je doletela šele po poroki ta nesreča, ali pa če traja ta nezmožnost samo nekaj časa in se da brez posebne nevarnosti ozdraviti, tedaj ostane zakon vseeno veljaven.

Znano je dovelj, da se katoliški redovniki in duhovniki ne smejo poročiti. Takisto ne smejo po postavi kristjani jemati v zakon nekrstjanov. Katoličan, ali protestant in pravoslaven se torej nikakor ne morejo s kakim judom, Turkom ali brezvercem veljavno poročiti. To velja tudi za dve osebi, če se jima je sodnijsko dokazalo, da sta se pred kedaj pregrešila radi zakonoloma.

Neveljavni so dalje tudi taki zakoni, ki so se sklenili preko natančnih določb glede oklica in poroke. Zenin in nevesta morata biti vsaj enkrat oklicana in morata pred župnikom in dvema pričama svečano izjaviti, da hočeta stopiti drug z drugim v zakon. Le v njih okoliščinah oprošča okrajno glavarstvo, ali če je smrtna nevarnost blizu, tudi že občinski urad od oklica, seveda le pod tem pogojem, da zaročenca prišezeta, da jima ni noben zakonski zadržek znan.

Navadno se mora prositi pred poroko za oprostitev od tega ali onega zadržka. Pa tudi v zakonu se to lahko zgodi, če je šele pozneje prišel na dan kak zadržek in je bil vsaj en zakonski pri stvari nedolžen. Le od malih zadržkov se more oprostiti, ne pa tudi od javnih, vsled katerih bi se lahko ljudje pohujševali, ako bi zvedeli, da sta si dva zakonska, recimo, v najbližjem sorodstvu.

Pri mešanih zakonih, kjer sta bila zaročenca, recimo, eden katolik, drugi protestant, je prej bilo potrebno, da se je tak zakon sklenil vedno le pred katoliškim duhovnikom, sedaj pa je enako

veljaven, naj se sklene pred katoliškim duhovnikom ali pred protestantovskim.

V Avstriji imamo torej cerkveno poroko za pripadnike vseh državno priznanih ver. Država je podelila vsem samostojnim dušnim pastirjem pravico, da se zakoni redno sklepajo le pred njimi in priznava te zakone na podlagi poročnih knjig, kamor se morajo redno zapisavati, tudi za veljavne pred državno postavo.

Civilni zakon za kristjane in jude tedaj pri nas ne obstoja, pač pa za brezverce. Tem preskrbi oklice okrajno glavarstvo in se tudi zakon brezvercev sklepa pred glavarjem ali njegovim namestnikom.

Vpeljan pa je tudi za katoličane pri nas neke vrste civilni zakon, takozvani zasilni civilni zakon. Če ne mara duhovnik opraviti oklicev iz kakega vzroka, ki pa pred državno postavo ni nikak zakonski zadržek, tedaj prevzame ta posel na prošnjo zaročencev glavarstvo, kjer se ta dva tudi poročita. Njiju zakon je veljaven.

Na Ogrskem in na Nemškem imajo civilni zakon in sicer obveznega. Pred postavami veljajo tam samo tisti zakoni, ki so se sklenili pred uradnikom, ki je v to določen. Seveda je potem vsakemu na prosto voljo dano, da si da svoj zakon še v cerkvi blagosloviti, ki ga s tem tudi priznava za veljavnega. Pomen civilnega zakona je torej le v neki zunanosti, ki se kaže v tem, da morata zaročenca pred državnim (civilnim) uradnikom podati izjavo, da hočeta stopiti v zakon. Uradnik zabeleži ta dogodek v državno poročno knjigo. Ker se smatra v takih državah, kjer imajo civilno poroko, zakon za navadno pogodbo med dvema osebama, je torej tudi umljivo, da se sme zakon tam tudi razdružiti, enako, kot se vsaka pogodba lahko razdere. Te pravice se pa ver- ni katoličani ne poslužujejo.

Skušali smo podati v teh vrsticah kratek oris avstrijskega zakonskega prava, kar je gotovo potrebno za vsakogar, ki hoče pazno zasledovati to versko in državno napravo v življenju in se poučiti o najpotrebnejšem.

MED NEBOM IN ZEMLJO.

(Dalje.)

Balon je bil še zelo nepopolna iznajdba. Po zraku je namreč plaval samo z vetrom, potnik je bil pa v balonu glede smeri popolnoma brez moči. Tak nepopolna iznajdba zastavi v rešitev vprašanja, na katera dosihmal nihče ni mislil. To dejstvo je bilo vzrok, da so si že prvi zrakoplovci belili glave, kako bi naredili balonu vajeti in ga napravili vodljivega, to je, da bi plul vetrovom kljubujoč, kamor bi oni hoteli.

Balon lahko primerjamo z neokretnim deblom. Kar je deblo v vodnem toku, to je balon v zračnem toku. Deblo je izročeno valovom na milost in

nemilost; ako ga obtešemo, izdolbemo, opremimo z vesli in krmilom, tedaj imamo pred seboj čoln, v katerem se lahko peljemo tudi proti srednjemotnemu curku. Na podoben način je treba predelati balon v zrakoplov. V temle odstavku bomo zvedeli, kako so se zrakoplovci lotili tega dela in koliko so ga že dovršili. Dovršeno danes še ni.

Zrakoplov je popolnoma vodljiv tedaj, ako ima potnik v oblasti njegov tek glede smeri in višine. Da se more zrakoplov držati gotove smeri, mora imeti svojo lastno hitrost, pa krmilo, ki ga obrača na desno in levo stran in se zato imenuje stransko krmilo. S krmilom se dajo izvesti tudi manjše izpremembe glede višine; tako krmilo imenujemo višinsko.

Balon mora torej imeti lastno hitrost, da se more obdržati v gotovi smeri. To pa iz dveh vzrokov. Čoln se mora v stoječi vodi premikati, da učinkuje krmilo. Ako pa čoln hoče plavati proti tekoči vodi, tedaj se mora premikati hitreje kakor teče voda, sicer se ne gane z mesta ali ga pa odnese voda s seboj. Tudi zrakoplov mora imeti lastno hitrost, to je, se mora premikati z ozirom na obdajajoči ga zrak, da 1. učinkujejo njegova krmila, 2. more pluti proti zračnim tokom.

Pri vodljivem zrakoplovu je torej najvažnejše hitrost, od katere sta odvisna pogoja, da se more obdržati v gotovi smeri. In ker je hitrost glavni činitelj vodljivosti, zato vodljivega zrakoplova dolgo niso zgradili, zato popolnoma vodljivega še danes ni in ga najbrž ne bo. Naj pojasnim, zakaj.

Morda se komu čudno zdi, zakaj še nimamo popolnoma vodljivega zrakoplova, saj je tako podoben podmorske- mu čolnu, da bi ne bilo treba ubijati glave z iznajdbami, temveč samo porabiti znane izkušnje s podmorskimi čolni. Res je, toda kar je za podmorski čoln že zelo dobro, je še dovolj slabo za zrakoplov. Težava je namreč tam, kjer bi jo najmanj pričakovali: stroji so preslabi. Voda je mnogo gostejša kot zrak. Vpliv tega lahko poskušiš, ako enkrat mahneš s plosko roko po vodi, drugič pa po zraku. Manjši upor, ki ga najde vijak v zraku, je vzrok, da niti z najboljšimi stroji ni mogoče dati zrakoplovom take hitrosti, da bi mogel pluti proti večjemu vetru. Veter je glavna coklja v zrakoplovstvu. Bistvena razlika med podmorskim čolnom in zrakoplovom je ta, da se prvemu ni treba boriti s tokovi. Noben čoln ne prevozi 54 km na uro, zrakoplov jih pa v mirnem ozračju in vendar se tak zrakoplov že pri srednje močnem vetru ne bo ganil z mesta. Druga važna razlika je, da se čoln lahko obdrži pri vedno enaki teži samo s pomočjo krmila v vsaki poljubni globočini, dočim mora zrakoplov menjati težo, kar je posledica različne gostote zraka.

Po izumitvi balona so se zrakoplovci takoj lotili naloge, da bi napravili balon vodljiv. Montgolfier mu je dal pripravnejšo obliko, namreč podo-

bo ribe, da bi lažje premagal zračni upor. Misli je, da je ta oblika najboljša, ker ribe z lahkoto švigajo po vodi, dasi je odpor vode velik. In ni se motil. Izkazalo se je, da je tak zrakoplov mnogo gibčnejši, kakor n. pr. oni, ki ima obliko valjarja. Bistveno pri ribjem telesu pa ni, da ima ošiljen prednji del, temveč sloki, počasi se zožujoči rep. Prvi delavci so takoj spoznali, da vodljivega zrakoplova ne bo mogoče zgraditi s pripomočki, ki so jih imeli na razpolago. Charles se je izrazil, da bo mogoče zrakoplovno vprašanje rešiti edino s poskusi, ne pa z iznajdbo. Da bi bili pa že prvi poskusi pokazali lepe uspehe, ako bi bil že takrat znan motor (motor = gonilni stroj), nam dokazuje Meusnier (Mönsnjé) v svoji duhoviti knjigi, ki je nekaka drzna slika prihodnosti. Zdi se, kakor bi preskočil v duhu več kot eno stoletje in nam opisal Zeppelinov zrakoplov. Meusnier govori o zrakoplovu, kojega dvojni ovoj obsega prostornino 79.000 m³. V notranjosti ima balonet (balonček), ki ga tu srečamo prvič; njegovo važno službo bomo spoznali pozneje.

Spredaj ima zrakoplov vijak, ki ga goni trideset ljudi, sedečih v gondoli. Ti ljudje bi bili preskrbljeni s hrano za 60 dni, tako da bi lahko potovali čez široka morja v daljne kraje. Tak zrakoplov bi bil veljal tri milijone. Meusnier svojega načrta ni izpeljal, ker se mu je zdelo, da bi vijak ne mogel premikati zrakoplova in da je pravzaprav jedro celega vprašanja v primerni porabi vetrov. Do tega zaključka pride leta 1784 tudi Brisson (Brisson), ki že obupuje nad rešitvijo zrakoplovnega vprašanja, ker ne najde primerne moči, ki bi gnala vijak.

Meusnier je važen mejnik v zrakoplovstvu. Razven tega, da je izumil balonet in prvi nasvetoval vijak, predno so ga rabili pri ladjah, pomeni višek zrakoplovne vede koncem osemnajstega stoletja. Okoli leta 1880 bi bil zrakoplov že plaval in vozil potnike, da je bil že znan motor, ki pomeni nov napredek v zrakoplovstvu. Zato bi lahko tu s časovnim naštevanjem kar prekinil, počakal izumitve parnega stroja in nadaljeval z Giffardom (Džifarom). Vkljub temu naj na kratko omenim brezplodne poskuse in prizadevanja, nadomestiti motor s kako drugo silo, ker je zrakoplov pri tem dobil današnjo obliko.

Nekateri so poskusili premikati zrakoplov s pomočjo vesel. Toda veslači niso mogli veslati dovolj hitro in sila je bila preslaba. Ako namreč veslamo po vodi, je stvar popolnoma druga. Veslo dobi v vodi dovolj opore, da potegne za seboj čoln, ko pa mahnemo z njim skozi zrak, ne proizvaja skoro nikake protisile, ki bi mahljaj ovirala. V zraku veslo ne dobi skoro nikake opore, na drugi strani pa ovira premikanje veliko zrakoplovovo truplo. Fizik Carra je leta 1784 napravil balon jajčaste oblike, na obeh straneh gondole je pa pritrdil po eno kolo z lopatami, ki naj

bi ju gonili ljudje. Te lopate so bile nekaki platneni žepi, ki so se spredaj napihovali, ako se je kolo vrtilo. L. 1851 je Meller (Melé) sestavil zrakoplov z dvema gondoloma. V celi dolžini zgornje je pritrdil vijakov, spodnjo je pa mogel premikati naprej in nazaj. S tem je obtežil sprednji ali zadnji konec. Ako je zrakoplov prej vodoravno plaval, je postal v prvem slučaju prednji konec težji, ta se je obrnil navzdol in je padal; v drugem se je pa nagnil zadnji del, zrakoplovov nos se je obrnil navzgor in se dvigal. Od Mellerja je povzel premakljivo gondolo grof Zeppelin. Nekdo je zopet napravil načrt za zrakoplov, ki bi imel v gondoli gepelj, da bi dva konja gonila lopate. Mimgredoč uspeh sta dosegla dva Francoza, ki sta pri popolnem brezvetriju z lopatami veslala mimo Ludovika XVI.

Zanimiv poskus sta naredila fizika Mislan in Janinet (Mislan in Zaniné), ki sta hotela vzeti v gondolo peč, v kateri bi grela zrak. Ta zrak bi uhajal iz peči po ceveh s precejšnjo silo, ki bi gnala zrakoplov. Na isti način plava neka morska riba. Iz nazaj obrnjene cevi brizga vodo, ki poriva ribo vsled pritiska naprej. Seveda bi se stvar pri zrakoplovu ne bila obnesla, posebno še, ker bi se bil plin lahko vžgal na ognju. K sreči se je pri polnjenju s plinom vžgal ovoj, tako da večje nesreče ni bilo.

Toda ti poskusi so imeli vsaj znanstveno podlago, dasi so bili brezuspešni. Mnogi so se pa oprijeli jader, kar je lahko umevno, dasi bi bili po malem premisleku lahko spoznali, da premikajoči se zrak ne bo nesel v njem se nahajajoči zrakoplov drugam kot s seboj. Ladja se nahaja v dveh sredstvih, v mirno stoječi vodi, ob katero se opira s hrbtom, in v zraku, ki jo žene. Zrakoplov pa obdaja samo zrak, zato so pri njem jadra brez pomena. Naj sučem krmilo kakor hočem, vedno brez uspeha, ker krmilo v tekočem zraku nima opore. Renon-Grave-a, ki je leta 1844 sestavil zrakoplov iz večih majhnih balonov v podobi členovitega valja, preskrbljenega z jambori in jadrji, omenjam zato, ker spominja ta razčlenjeni balon na Zeppelina.

Na zrakoplovnem polju niso cvelele rožice »iznajdljivim« ljudem; tu je bilo treba izvojskovati vsak napredek z znanstvom. Ker se je množica za to stroko vedno zelo zanimala, so se je polastili komedijanti in kovali denar iz zanimanja in radovednosti. Poleg tega so poskušali svojo srečo ljudje, ki niso imeli pojma o najvažnejših prirodnih zakonih. Najrazličnejše oblike so se pojavljale in strašile ter vzbujale za nekaj dni pozornost. Nevenljiv venec žalostne slave si je priboril neki mož, ki je dotlej pletel nogavice. Iznašel je stroj, kojega glavni del je bila široka deska z dvema vstric na njo pribitimi votlimi polkrogli. Pod polkroglo je desko izžagal, na njo je postavil turbino, ki bi gnala vijak in tako premikala cel stroj. Menil je, da bo

stisnjeni zrak, ki se bo lovil v teh polkroglih in na katerega bo tiščala vsa teža stroja, nadomestoval vodo in gnati turbino. To bi bila pač najcenejša gonilna moč, le škoda, da je poizkušal mož doseči isto, kakor če bi se prijel z rokami za ušesa in se hotel vzdigniti.

Med komedijante se resni učenjaki ne mešajo radi. Ker so zapazili okoli sebe pisano družbo teh laži-zrakoplovcev, so se umaknili s pozorišča, dokler nista Giffard in Hännlein (Henlajn) z uspehi dokazala, da je vprašanje vredno tudi pametnih mož.

Med tem časom smo namreč dobili parni stroj, ki pa še nikakor ni bil sposoben za vožnje po zraku. Bil je pretežak. Giffard ga je prvi toliko izpopolnil, da je tehtal le 150 kg in imel pri tem tri konjske moči (ako dvigne stroj v eni sekundi 75 kg en meter visoko, ima eno konjsko moč), kar bi bilo približno enako moči 24 ljudi. Ta stroj je postavil v gondolo zrakoplova, kojega vijak se je 110krat zasukal v minuti. Zrakoplov je bil 44 m dolg in 12 m visok; dasi je bil majhen in sestavljen iz težkega ogrodja, je vendar mogel vzeti seboj še potrebni premog in vodo. V tem zrakoplovu se je Giffard l. 1852 dvignil, nazaj na prvotno mesto se pa ni mogel vrniti, dasi je bil zrakoplov precej vodljiv. Zato ni žel nikakega priznanja. Ker je bil nepremožen ključavničar, je moral nadaljne poskuse opustiti. Z vso vnemo se je vrgel na izpopolnjevanje parnega stroja in kmalu se mu je posrečilo ustvariti mnogo boljšega, ki mu je kot patentirana iznajdba pomogla do milijonov. Zdaj se je z vso vnemo zopet lotil prekinjenega dela. Leta 1855 je izdelal mnogo večji zrakoplov, a je pozabil na balonet. Vsled tega je postal balon v višavi ohlapen, mreža je zdrsnila z ovoja in v trenutku, ko je gondola zadela ob tla, se je balon izmotal in ušel. Ta dogodek je jasno pokazal, kako potreben je Meusnierov balonet.

Poleg vodljivih zrakoplovov je Meusnier tudi gradil balone, privezane na vrvi, n. pr. v Parizu in Londonu, za zabavo in spoznavanje ozračja. Balon, ki je dvigal po 40 oseb, je imel 25.000 m³ prostornine, za enkratno napolnitev so pa porabili 190.000 kg žveplene kisline in 80.000 kg železnih opilkov. V načrtu je imel velikana 50.000 m³ prostornine, ki bi bil veljal cel milijon, toda naenkrat je popolnoma oslepel.

Nemec Hännlein je leta 1865 vzel patent na zrakoplov s plinovim motorjem. Kmalu je sestavil zrakoplov brez trdnega ogrodja; vrvi, ki so nosile gondolo, je na koncu pritrdil k ovoju s tremi vrvicami, ki so teže enakomerno razdeljevale; poleg navadnega ventila je pridejal še drugega, ki se je samodsebe odpiral, ako je bil ovoj preveč napet. Ker ni imel denarja za vodik, ga je polnil z svetilnim plinom. S tem zrakoplovom je dosegel pri Brau hitrost 5 m/sek., toda kroga ni mogel opisati. To je pa znamenje popolne

vodljivosti. Da Hännlein tega ni zmo-
gel, je bil veter vzrok.

(Dalje prih.)

Društveni vestnik

S. K. S. Z.

Društveni koledarček za leto 1911.
se razpošlje še ta teden. Vkljub opeto-
vanim prošnjam se je oglasilo premalo
naročnikov, tako da smo ga morali na-
tisniti nekoliko večje število, sicer bi
bila prevelika škoda. Zato se oglašajo še
sprejemajo.

S. K. S. Z. in pa posamezna društva.

Pomena S. K. S. Z. za posamezna
društva velikokrat ljudje ne poznajo.

Velikokrat se zgodi, da v skrbi za
domače društvo pozabljajo na to, da je
tudi Zveza tukaj, in ker imajo po nji-
hovih mislih od Zveze premalo koristi,
se zanjo malo brigajo. »Kaj imamo
od Zveze«, čuješ pogosto. »Ne le nobe-
ne koristi, temveč le škodo, ker treba
plačati letni prispevek«. Tako govorje-
nje je seveda popolnoma napačno.

Kaj je namen S. K. S. Z.? Zveza
hoče društva poživljati, slabše po zve-
zi z drugimi okrepiti, snovati nova
društva in sploh skrbeti za društvene
zadeve.

Društva sama so si osnovala svojo
osrednjo Zvezo; društva sama so ji da-
la nalogo, naj snuje po deželi nova
društva; društva sama so želela, naj
pošilja semintje govornikov po deželi,
naj izdaja igre za predstave, naj prire-
ja poučne tečaje itd. Zveza dela v smi-
slu izraženih želj na njenih občinih
zborih, torej izvršuje le to, kar ji dru-
štva nalože po svojih zastopnikih. To-
rej ne sme biti nobenega društva v de-
želi, ki bi se ne briga za Zvezo, češ,
nimam od nje nobene koristi.

Ze zavest, da je društvo pri Zvezi,
poživlja in krepi posamezno društvo.
Pride morda tuj govornik, dobro vpli-
va na člane. — Letne skupščine s pouč-
nimi referati tudi niso brez koristi. —
Zvezino glasilo podaja tudi naukov in
navodil posameznim društvom. — Mi-
sli dalje na poučne tečaje, na shode
društvenih voditeljev, na izdajo gleda-
liških iger itd., to more storiti le Zve-
za. Zato pa naj ne bo težko društvom
plačevati Zvezi letni prispevek, ker
imajo od nje v raznih oblikah marsikaj
koristi.

DOPISI.

Na Črnučah je v nedeljo v izobra-
ževalnem društvu kaj lepo, temeljito
in zanimivo predaval o turških voj-
skah preč. g. kancelar Steska. Poslu-
šalci so se mu s ploskom zahvalili. Pro-
simo še večkrat!

Iz Hinj. Malokdaj se oglašamo v
»Domoljubu«. Marsikdo misli mogoče
zato, da v Hinjah vse spi; pa ni tako.
Naše katoliško slovensko izobraževal-
no društvo dobro deluje. Vsako drugo
nedeljo razklada in čita cenjeni g. J.

Černagoj v društveni dvorani navodila
iz knjige »Knjiga o lepem vedenju«. —
Naši društveniki se drže res krepko.
Imamo sicer še nekaj mračnjakov, ka-
tere bo pa mislim, tudi nekoč luč dru-
štva obsvetila in pridobila k sebi. To-
liko za danes.

Iz Vipavske doline. Malo se sliši
o prireditvah po Vipavski dolini. Ne
vem, ali smo v tem oziru zanemarjeni
ali preponižni, da se nočemo hvaliti
javno pred svetom. Vendar o zadnji
prireditvi dne 8. decembra v Vrhpolju
nekaj besed! Priredi Misijonska zveza
sv. P. K. v Vrhpolju — voditeljici te
Zveze sti gos. Kodretovi! Brez posebne
reklame — pripravile so lep spored, ki
je bil vsekakor časten! Začne se z govo-
rom. G. Kodretova Francka govori o
pomenu misijonskih zvez, o veliki po-
trebi, da tudi katoličani vsaj toliko kot
protestantje darujejo za misijone. Go-
vor je globoko zamišljen. Nato nasto-
pita dve deklici, ki v kratkih verzkih
označita svojo apostolsko vnemo za sv.
misijone. Kot tretja točka je naznanje-
na: Kolo, proizvaja zbor deklic. Res,
komaj smo čakali, kaj bo! Nastopi
osem prav malih deklic — belo obleče-
nih — načeljuje gdč. Lavrenčičeva. Da
povelje, nakar zbor izvaja na petje ne-
ke vrste proste vaje, in sicer štiri raz-
lične. Ko končajo, je občinstvo tako
aplavdiralo, da so morale ponoviti. Bi-
lo je res lepo! Nato se je vršila Silvin
Sardenkova: Samostanska lilija, ki je
ob splošnem začudenju se res kaj lepo
izpeljala! Kot zadnja točka je bilo ski-
optično predavanje o afriških misijon-
skih postajah. Gdč. Kodretova je vsako
sliko s par besedami pojasnila! Prire-
ditev je sijajno uspela, dal Bog, da bi
pripomogli, da bi se začelo agilnejše
delo v naši dolini za tako potrebne za-
morčke! Gdč. Kodretovim najiskrenej-
ša zahvala za prireditev, katere je bila
izključno v njih rokah! Uspeh sta do-
segli popoln! Udeležba je bila povoljna
— zlasti vipavska »Bogumila« je bila
častno zastopana. Po ti poti zmagujemo
in zmagamo!

Iz Suhe nad Kranjem. Knjižnica
»Belca«, ustanovljena dne 25. septem-
bra 1910 šteje že 85 članov; seveda novi
še pristopajo. Knjig šteje sedaj 515,
med njimi veliko najnovejših del. —
Poslovanje je zelo povoljno, izposodi
se vsak teden do 30 knjig. Red pri iz-
posojevanju se je določil sledeči: V ne-
deljah od 12. do 2. ure, v četrčkih pa ob
Ave Marija. — Zelo radi prihajajo po
knjige na Suho tudi Visočani, zname-
nje, da je bila knjižnica primerno usta-
novljena ravno na Suhi. Navdušenje za
knjižnico »Belca« je vedno večje. To
kaže dejstvo, da se pri domačih fantih
pridno agitira za branje knjig in za no-
vo naročanje »Domoljuba« in »Bogo-
ljuba«. Do sedaj je prihajalo samo na
Suho, ki šteje le 34 števil, 23 »Domo-
ljubov« in 16 »Bogoljubov«, katero šte-
vilo se bode pa gotovo prihodnje leto
še pomnožilo. — V »Gorenjcu« št. 41 se
je neki lažnjivi liberallec tudi obrnil na
Suho in se nam hotel malo prikupiti.

Trosil je o nekem razdoru med imeno-
vano knjižnico »Belca« na Suhi in med
izobraževalnim društvom v Predosljih.
Njegov namen ta razpor zanesti v obe
društvi, je bil popolnoma brez sadu.
Da se mu namen ni posrečil, spričuje
dokaz, da se je pri otvoritvi društvene
knjižnice v Predosljih dne 27. nov. po-
vdarjala v uvodu predavanja vzajem-
na pomoč. Da je napetost ali celo na-
sprotstvo med knjižnico »Belca« in iz-
obraževalnim društvom v Predosljih
nesmiselno, vemo tako Sušani kakor
Predosljani brez »Gorenjčeve« politi-
čne modrosti. Gotovost pa je, da liberal-
ci ne bodejo dobili nič pristašev na Su-
hi in tudi »Gorenjec« nobenega vstopa
v našo vas. — Sušan.

Iz Šenčurja. Naš telovadni odsek
Orel se je na zimo pridno začel učiti iz
»Zlate knjige« temeljnih naukov Orlo-
vega življenja. Vsako nedeljo člani
pridno prihajajo poslušat razlage iz
»Zlate knjige« in se posamezna vpra-
šanja učijo na izust. Sadovi so se že
pokazali. Na praznik Brezmadežne so
vsi Orli v kroju pristopili k svetemu
obhajilu in so obakrat, zjutraj in ob
desetih dopoldne prikorakali v kroju k
službi božji. Tudi njihovo vedenje na
zunaj je bilo pohvalno. Zeleti je le, da
bi se jih še več dalo zapisati v Orlo,
potem se bo naše mladeniško gibanje
kmalu poživilo. Fantje iz Šenčurja! ne
hodite svoja pota, češ, saj vseeno lahko
pošteno živim. Orel je društvo, ki mora
vsakega mladeniča temeljito preobra-
ziti, ako le količkaj preštudira »Zlato
knjigo Orlov«.

Ribnica. Dne 5. decembra je tukaj-
šnje slov. katoliško izobraževalno dru-
štvo priredilo Miklavžev večer. Spored:
Pred začetkom in med odmorom tam-
buranje s spremljavo pianina. Društ-
veni pevski zbor (24 pevskih moči) je
zapel ob začetku dve narodni (»Hišica
očetova« in »Glejte, že solnce zahaja«)
pod vodstvom pevovodje Sicerla. —
Potem je ena šolska deklica deklamir-
ala o sv. Nikolaju. Nastop Miklavža v
spremstvu dveh angelov je bil nekaj
posebnega, tudi parkelj in njegovi
skrateljčki so vzbujali mnogo smeha in
zanimanja med občinstvom, zlasti še
med otroci. Ko je Miklavž delil darove,
so jih otroci z največjim veseljem spre-
jemali. Končno se je Miklavž poslovil
od otrok z obljubo, da jih obišče zopet
prihodnje leto, ako bodo pridni. Pro-
storna dvorana je bila nabito polna.
Splošno so bili navzoči zadovoljni s
prireditvijo. (Dalje prihodnjč.)

DOBI SE V VSEH LEKARNAH!

Herbabny-jev podfosforato-kisli

Apneno-železni sirup

Ta je že 41 let uveden, zdravniško preizkušen in priporočen prani sirup. Odstranjuje sluz, pomiljuje kašel in vzbuja slast. Pospešuje prebavo in reditev in je izborno sredstvo za tvoritev krvi in kosti.

Cena steklenici K 2:20, po pošti 40 vinarjev več za zavitek.

Edino izdelovanje in glavna razpošiljatev:

Dr. Hellmannova lekarna „Zur Barmherzigkeit“ (Herbabny-jev naslednik).

V zalogi je še pri gg. lekarnarjih v Ljubljani, Beljaku, Celju, Celovcu, Črnomlju, Novem mestu, Reki, Sovodnju, Št. Vidu, Trbižu, Trstu, Velikovu in Volšperku. 3206

Pristino samo z zdravno navadno znamko

Pred pozabljenjem se spati

Varstveno zavarovan.

PURJODAL.

Jod sarsaparilla izdelek čisti kri, pospešuje prebavo, lajša krče, kakor tudi nervozne bolezni. Povsod tam, koder se jod ali sarsaparilla izdelek predpisuje, se uporablja z najboljšim uspehom.

Cena steklenici K 2:20, po pošti 40 vinarjev več za zavitek.

DUNAJ VII./1.,

Kaiserstrasse 73—75.

*Putniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
za nesljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Kmetek
v Ljubljani Koločvorske ulice 26.
Kakovostno Pojasnila dajo se brezplačno.*

Za neko večjo tovarno se išče

sposoben korespondent

Zahteve: Kristjan, 23 — 26 let star neoženjen, zmožen mora biti popolnoma slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi, imeti mora tudi dobro splošno in trgovsko izobrazbo, zahteva se znanje stenoigrafije, lepa pisava, veselje, pridnost in zmožnost za samostojno delo. Vsprejeti ima nado, da se mu poveri pozneje potovanje. Ponudbe z vsemi napovedbami naj se pošljejo s fotografijo in prepisi izpričeval pod „K. 4918“ na naslov: 3532

**Haasenstein & Vogler,
A. G. Dunaj I. 1.**

„Ergo“ svetilka

Najboljša kovinsko-žična svetilka!
svetlobna moč od 16—1000 HK za vse rabljive napetosti

Proti prelomu najbolj varna!
zato zahtevajte pri vseh elektrarnah in inštalaterjih samo **ERGO-SVETILKO.**

Glavna razpošilj. Wolframovih svetilk

Henrik Weltin 3440

Dunaj VIII., Piaristengasse št. 28.

70% prihranka toka.**NAJBOLJŠA IN NAJSIGURNEJŠA PRILIKA ZA STEDENJE!**

Denarni promet do 31. decembra 1909
čez 83 milijonov kron.

Lastna glavnica K 503.575·98

Stanje vlog dne 31. marca 1910
čez 21 milijonov kron.

LJUDSKA POSOJILNICA

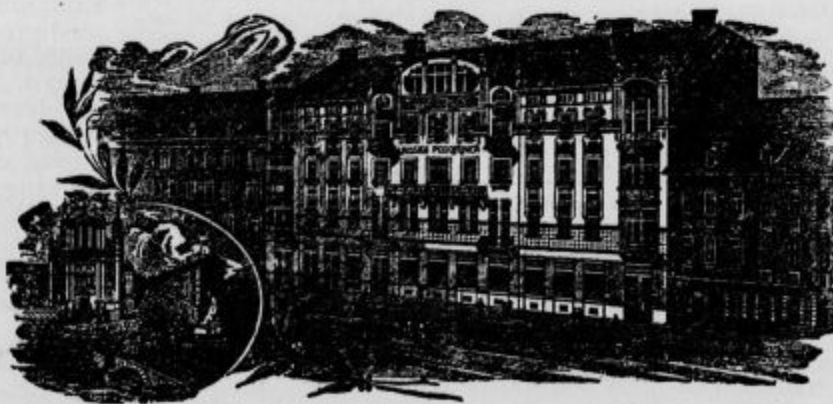
registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Miklošičeva cesta št. 6, pritličje, v lastni hiši nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvi

sprejema **hranilne vloge** vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan ter jih obrestuje po

4½%

brez kakega odbitka, tako da prejme vložnik od vsakih vloženih **100 kron čistih 4·50 kron na leto.**

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštno-hranilne položnice na razpolaganje. Sprejema tudi vloge od svojih zadržnikov na tekoči račun ter daje istim posojila proti vknjižbi z in brez amortizacije, na osebni kredit (proti poroštvu) in zastavi vredn. papirjev. Menjice se najkulant. eskomptirajo.

Dr. Ivan Sušteršič, predsed. **Josip Siška**, stolni kanonik, podpredsed. Odborniki: **Anton Belec**, posestnik, podjetnik in trgovec v St. Vidu n. L. **Fran Povše**, vodja, graščak, državni in deželni poslanec. **Anton Kobi**, posestnik in trgovec, Breg p. B. **Karol Kauschegg**, veleposestnik v Ljubljani. **Matija Kolar**, stolni dekan v Ljubljani. **Ivan Kregar**, svetnik trg. in obrt. zbornice in hišni posest. v Ljubljani. **Fran Leskovic**, hišni posestnik in blagajnik „Ljudske posojilnice“. **Ivan Pollak ml.**, tovarnar. **Karol Pollak**, tovarnar in posestnik v Ljubljani. **Gregor Šilbar**, župnik na Rudniku.

Poživi pretakanje krvi, pospeši delavnost živcev,
utrdi kožo proti prehlajenju
edinole

Kot voda za glavo, ustna, oziroma zobna voda in
za olepšanje polti
neobhodno potrebno

Diana-Francovo žganje

Vaš zdravnik

Vam rad priporoča Diana-Francovo žganje vsled njegovega desinfikujočega in obenem osvežujočega učinka, ki ga povzročuje v prvi vrsti njegov do-datek — mentol —. Temeljna snov Diana-Francovega žganja je najfinejši dvojno izhlapevani vinski destilat.

plomba gorenjo varstveno znamko. 3128

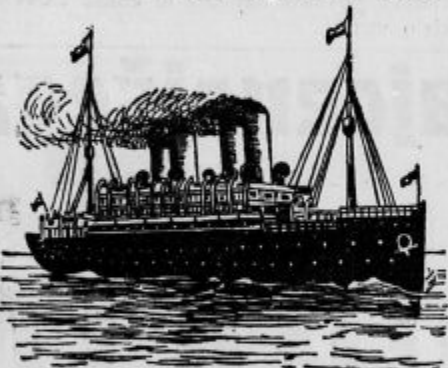
Gorenja varstv.znamka
Vas varuje pred ponarejanji. Zahtevajte pri nakupu pristno Diana Francovo žganje in pazite na to da nosi steklenica ime „Diana“ ter da ima zamašek in

Hišni prijatelj

v pravem pomenu besede se more imenovati naše Diana-Francovo žganje vsled svojih izbornih učinkov, nizke cene in vsestranske porabnosti. Cena mali stekl. 50 v, srednji stekl. K 1'20, veliki stekl. K 2'40. Dobiva se povsod, kjer pa ne, naj se pa naroči naravnost pri „Diana-Franzbranntwein Produktion G. m. b. H. Dunaj I., Hohenstaufeng. 3 s.

V Ameriko

zno-
vimi

parniki — velikani, katerih vsaki obsega 20—25.000 ton, torej še enkrat večje kakor druge ladje. Pojasnila daje: 1703

FR. SEUNIG Ljubljana
Kolodvorska ulica št. 28.

Kamnoseške učence sprejme tvojdka Feliks Toman

mestni kamnoseški mojster, Ljubljana, Resljeva cesta 30.
3294

Vsak lastnik konj
naj rabi le slovito znane
izvirne H-ozobce [L]
z značko: [C]
Vedno sater, Poškodba kopita izključena.
Edino praktično za gledko puf.

V zalogi pri podkovskih kovačih
in trgovinah z železnino.
Svarilo! Le izvirni H-ozobci so napravljeni iz special. jekla; varuje se pred ponarejanji, ki so nerabna vsled slabega materiala; pazi naj se na gorenjo varstveno znamko, ki je vtišljena na vsakem izvirnem H-ozobcu.

Benzin motor

8 PS in kompletna žaga (Venecijanka) s cirkularko je ceno na prodaj na graščini Baka pri Krškem. Natančnejša pojasnila daje oskrbnitvo graščine tamkaj 3137 (10)

Priznano dobro blago

za moške in ženske obleke

sukno, platno in drugo
manufakturno blago se
2706 kupi najceneje 26

„Pri Gorenjki“
v Ljubljani, Pogačarjev trg.

Ostanki po znižanih cenah.

Daje po

4³/₄ %

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

Kongresni trg 19

registrovana zadruga z omejenim poroštvo

Kongresni trg 19

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in jih obrestuje - po 4³/₄ % brez odbitka, tako, da dobi vlagatelj od vsakih vloženih 100 K čistih 4 K 75 v na leto. Rentni davek plačuje društvo samo. Druge hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje prekinilo. Daje tudi svojim članom predjume na osebni kredit, vračljive v 7 in pol letih (90 mesecih ali 390 tednih) v tedenskih, oziroma mesečnih obrokih, kakor tudi posojila na zadolžnice in menjice.

Dr. Fr. Dolšak l. r.,
zdravnik v Ljubljani, podpredsednik,

Prelat A. Kalan l. r.,
predsednik.

Kanonik I. Sušnik l. r.,
podpredsednik.

Pri
reumatizmu
glevo in zobobolu tudi pri
trdovratnem nalcu je
Ichtiomentol
v zdravilno močnem učinku nedosežen. 5 stekel
franko K 6.—, 10 stekel. franko
K 10.—. Edina razpoš po ces.
svet. in lekarn
S. Edelmann,
SAMBOR
Ringplatz št. 34.

Več kot 3000 slik
vporabnih predmetov
in daril vseh vrst ima
moj najnovejši glavni
cenik, katerega pošljem
tako vsakomur

ZASTONJ
in poštne prosto.
C. kr. dvorni založnik
Jan Konrad
Brüx št. 1410. (Češko).

**V Ameriko
in Kanado**

složna, cena
in varna

vožnja **Cunard Line**
2927/07

Bliznji odhod iz domače luke

Trsta: Carpathia 20./12. 1910, Pannonia 18./1., Ulltonia 17./2. 1911.

Iz Liverpoola: Lusitania (najboljši največji in najlepši parnik sveta), 17./12. 1910, 7./1., 28./1. 1911, Mauretania 21./1., 11./2., 4./3. 1911.

Pojasnila in vožne karte pri **Andrej Odisek**, Ljubljana, Slomšk. ul. 25, blizu cerkve Srca Jezusov. Cena vožnji Trst-New-Jork III. razred K 180.— za odraslo osebo vstevši davek in K 100.— za otroka pod deset let vstevši davek.

Stroji za vporabljanje 3365
peska in kamenja
v svrhu izdelovanja strešnikov, zidakov,
plošč za tlakanje, betonskih cevij itd. dobavlja najceneje **tovarna za specialne stroje v Pfaffstätten pri Dunaju.**

Edina izborna prilžnost nakupa za trgovce
in krošnjare. Razpošilja se tudi zasebnikom.

40 m sort. ostankov 16 K

Barhant v najmodernejših vzorcih za damske obleke in bluze. Planele v okusnih vzorcih za srajce, bluze itd. Cefir v krasnih vzorcih za srajce, bluze, obleke itd. Kanafas v živahnih barvah za posteljne prevleke. Oksford za moške srajce, trpežen. Platno belo, izborna kakovost. Pepita blago za obleke in bluze. Modrikasto blago za kuhinjske predpasnike in domače obleke. Vsi ostanki so brez napake in zajamčeno pralni. Dolgost ostankov 3 do 10 m. Nikake rizike. Za nepopoljno denar nazaj. Od ostankov ne pošiljam vzorcev.

40 metrov finega platna za životno in posteljno perilo **K 18'50**

Rjuhe brez šiva 150 cm široke, 225 cm dolge, zajamčeno platno, nedosežno dobro blago, komad K 2'50. Najmanjše naročilo 6 kosov. Pošilja po povzetju

Tkalnica Julij Kantor,
Baby pri Nachodu, Češko. 2433

Edina slovenska kislavoda
Tolstovrška slatina

je po zdravniških strokovnjakih priznana
med najboljšimi planinskimi kislimi vodami, je

izborno zdravilo

za katere v grlu, pljučih, želodcu in črevesjih,
za želodčni krč, zaprtje, bolezni v ledvicah
in mehurju ter pospešuje tek in prebavo.
Tolstovrška slatina ni le izborno zdravilna,
temveč je tudi osvežujoča

namizna kislavoda.

Odlikovana je bila na mednarodni razstavi v
Inomostu 1896 in na higijenični razstavi na
Dunaju 1899.

Naroča se pri oskrbništvu Tolstovrške
slatine, pošta **Guštanj** (Koroško), kjer se
dobe tudi ceniki in prospekti.

Del čistih dohodkov gre v narodne namene.

Slovenci! Svoji k svojim! Zahtevajte
povsod le Tolstovrško slatino! Vsaka slo-
venska gostilna naj ima le edino slovensko
kislavo vodo. 2921

Izvor najboljšega in najcenejšega
je velika

3369 3-1

BOŽIČNA PRODAJA

Modne trgovine

c. kr. dvor. založnik

M. Schiller

PRAGA, GRABEN 7-11.

Razpošiljanje
zelo bogate
zbirke

se vrši povsod

franko!

Hlita in reelna izvršitev
naročil!

Blago za obleke in kostume

1 meter K -55, -95, 1-50 do 4-1

Svilnato blago

1 meter K 1-15, 1-75, 2-20 do 3-1

Blago za bluze

1 meter K -75, 1-50, 1-90 do 2-70

Pralno blago in barhent

1 meter K -40, -56, -75 do -90

Vezilno in čipkasto blago

1 meter K -68, -90, 1-50 do 2-50

Blago za veselice in plesne venčke

1 meter K -70, 1-20, 1-50 do 2-50